

Vaasan Rudolf Steiner- koulu

KOULUKOHTAINEN OPPILASHUOLTOSUUNNITELMA

SUUNNITELMA OPPILAIDEN SUOJAAMISEKSI VÄKIVALLALTA, KIUSAAMISELTA JA HÄIRINNÄLTÄ

MITÄ KOULUKIUSAAMINEN ON?

Kiusaamisella tarkoitetaan yhteen ja samaan oppilaaseen kohdistuvaa toistuvaa, tahallisen vihamielistä toimintaa. Sille on ominaista osapuolten epätasapaino, jolloin kiusattu joutuu puolustautumaan tai on avuton kiusaajaa tai kiusaajia vastaan. Kiusaaminen voi olla fyysistä, sanallista tai henkistä. Kiusaaminen on ryhmäilmiö, oppilaat osallistuvat kiusaamiseen erilaisissa rooleissa.

Kiusaamista on esimerkiksi

- *toistuva töniminen, lyöminen, tavaroiden tuhoaminen tai piilottaminen
- *toistuva pilkkaaminen, nimittely, haukkuminen, uhkailu, pahan puhuminen
- *toistuva syrjiminen tai yksin jättäminen, vähättelevä kohtelu, loukkaavat ilmeet ja eleet

Kiusaamista ei ole

- *jos kaksi suunnilleen yhtä vahvaa oppilasta tappelee keskenään
- *jos joku satunnaisesti tönäisee tai joskus haukkuu

Kiusatuksi voi joutua kuka tahansa – kiusaaminen ei ole ”vain leikkiä”.

KIUSAAMISEN ENNALTAEHKÄISY

KOKO KOULUN ASIA:

- *Päätetään yhteisesti, että kiusaamista ei hyväksytä meidän koulussa
- *Olennaista on yhteinen halu lopettaa kiusaaminen, kaikki sitoutuvat yhteiseen päämäärään –opettajat, oppilaat, vanhemmat, koulun henkilökunta
- *Kiusaamisen tuomitsemisesta tulee muodostua jokapäiväinen asenne
- *Kiusaamisen vastustaminen liitetään opetussuunnitelmaan, asiaa voidaan käsitellä monipuolisesti eri oppitunneilla
- *Kiusaamista koskevista säännöistä ja toimintatavoista tiedotetaan vanhemmille
- *Kampanjat, teemapäivät, tiedonhankinta, kouluttautuminen

LUOKKAYHTEISÖN ASIA:

- *Laaditaan kiusaamisen vastaiset säännöt
- *Ymmärryksen lisääminen kiusaamisesta ryhmäilmiönä ja ryhmän vastuusta
- *Uusien oppilaiden vastaanottamisessa tärkeää luokkatovereiden auttavainen suhtautuminen ja yhteenkuuluvuuden tunteen synnyttäminen
- *Keskustelu vanhempainilloissa

VERTAISSOVITTELU KIUSAAMISEN EHKÄISYSSÄ:

VERSO eli vertaissovittelu on ratkaisukeskeisyyteen pohjautuva menetelmä, joka tarjoaa vaihtoehtoisen ja vapaaehtoisen tavan ratkaista oppilaiden välisiä ristiriitoja koulun arkipäivässä. Sovittelulla puututaan mieltä pahoittavaan toimintaan mahdollisimman varhain. Sovittelu on tutkitusti ennaltaehkäisevä, kiusaamista vähentävä mahdollisuus. Siinä ei etsitä syyllistä, siinä opetellaan kuuntelemaan ja empatiakyky kasvaa. Neljännessä luokasta alkaen jokaiselta luokalta on koulutettu vähintään kaksi sovittelijaoppilasta eli verso-oppilasta. Uusia perehdytetään tarpeen mukaan lukuvuoden aikana. Sovittelu on vapaaehtoista, luottamuksellista ja puolueetonta.

OHJE OPPILAALLE: MITEN TOIMIT, JOS NÄET KIUSAAMISTA

*Kiusaamisesta kertominen ei ole kantelua, vaan se on avain sekä kiusaajan että kiusatun auttamiseen.

*Kerro aikuiselle, kun huomaat toveriasi kiusattavan tai jos olet itse kiusattu.

*Ole kiusatulle kaveri, älä jätä yksin. Ota syrjään jätetty mukaan leikkiin ja kaveriporukoihin.

*Rohkaise kiusattua kertomaan kiusaamisesta jollekulle aikuiselle, voit myös itse tarjoutua kertomaan hänen puolestaan.

*Kiusaamistilanteessa sano päättäväisesti ja tarkasti mistä et pidä:

”Jätä minut rauhaan, koska en pidä siitä että sinä...”

*Lähde pois kiusaajan luota.

OHJE VANHEMMILLE: MITEN TOIMIT, JOS KUULET KIUSAAMISESTA

Jos lapsesi kertoo tulevansa toistuvasti kiusatuksi koulussa, ota se vakavasti ja ilmoita asiasta opettajalle. Aina lapsi ei suoraan kerro kiusaamisesta. Kiusaamista on syytä epäillä, jos ilmenee koulupelkoa tai kouluhaluttomuutta, toistuvia fyysisiä vaivoja kuten päänsärkyä tai vatsakipuja. Vanhempien tukea ja apua tarvitaan myös kiusaamistapausten selvittelyssä.

VÄLITUNTIVALVONTA

Kiusaamista vähentää selvästi aikuisten riittävä läsnäolo ja saatavuus esimerkiksi välitunneilla. Aikuisten paikalla olo mahdollistaa myös välittömän puuttumisen mahdolliseen kiusaamistilanteeseen.

TOIMENPITEET KIUSAAMISTAPAUKSESSA

Kiusaamiseen puututaan aina, kun sitä havaitaan.

Oppilailla ja kodeilla vastuu on kertoa havaitsemastaan kiusaamisesta. Koulussamme käytetään Verso-ohjelmaa kiusaamisen ehkäisemisessä ja selvittelyssä.

1. Luokanopettaja / -valvoja

Luokanopettaja / -valvoja puuttuu kiusaamistilanteeseen aina akuutissa vaiheessa.

Hän selvittelee kaikki tietoonsa tulleet tapaukset, sovittelee konfliktitilanteet ja ilmoittaa asianosaisille. Hän voi myös ohjata tapauksen versotiimin selvitettäväksi. Opettaja arvioi kokonaistilanteen ko. oppilaan kohdalla. Mikäli kyse on pitkäaikaisesta kiusaamisesta, hän ottaa yhteyttä Resto-ohjaajiin.

2. Resto

Resto-ohjaajina toimivat restokoulutuksen saaneet opettajat. Ohjaajat käsittelevät tietoonsa saatetun tapauksen mahdollisimman pian. Ensin pyritään hankkimaan kiusaamistilanteista mahdollisimman yksityiskohtaiset tiedot. Ohjaajat keskustelevat kiusaamisen eri osapuolien kanssa erikseen. Kiusaajien puhuttelussa voidaan käyttää apuna erillistä puhuttelumallia. Kiusatun sekä kiusaavan oppilaan tuen tarve arvioidaan ja käynnistetään. Kiusaamistapausten käsittely kirjataan ja asianosaiset allekirjoittavat oman sitoutumisensa. Puhuttelun yhteydessä sovitaan seurantakeskustelun ajankohta.

3. Seuraamukset jos kiusaaminen ei lopu

Rangaistukset määrätään normaalin kurinpitomenettelyn mukaisesti. Mikäli koulun keinot eivät riitä, otetaan yhteyttä poliisiin ja lastensuojeluviranomaisiin.

4. Luokkatasolla: Ryhmäprosessin ohjaaminen

Koska kiusaamisessa on kyse ryhmäprosessista, voidaan kiusaamistapausten rooliharjoitusten ja keskustelujen avulla.

Kiusaamistapausten ilmitulemistä varmistetaan tarvittaessa tehtävillä luokka- tai koulukohtaisilla kyselyillä. Terveydenhoitaja kysyy kiusaamisesta vuosittain terveystarkastusten yhteydessä.

Nettikiusaamisen ehkäiseminen ja siihen puuttuminen

Mistä tunnistaa nettikiusaamisen?

Nettikiusaamisen tunnusmerkkejä ovat pilkkaavat ja uhkaavat viestit, juorujen ja henkilökohtaisten tietojen välittäminen, valokuvien levittäminen ja manipulointi- tai valeprofiili, toisen nimellä esiintyminen, sulkeminen ryhmän ulkopuolelle sekä toisen salasanojen käyttö.

Nettikiusaamisen ennaltaehkäisy

Koulu järjestää säännöllisin väliajoin luokkakohtaiset netin käytön infot esim. yhteistyössä MLL:n kanssa. Opettajia koulutetaan tunnistamaan kiusaaminen, puhumaan siitä oppilaille ja vanhemmille. Koulun tulee osata asiattomista viesteistä alustavasti haarukoida mahdollinen kunnianloukkaus tai yksityiselämän loukkaus. Koulun tulee yhteisöllisen oppilashuollon nimissä saattaa koko koulu yhteisö toimimaan nettikiusaamista vastaan. Vanhempien tulee saada tietoa vanhempainilloissa ja luokanopettajien tulee puhua luokalle ilmiöstä. Luokalle voidaan laatia nettikiusaamisen vastaiset säännöt. Oppilaita, niin kiusattua kuin kiusaamisen havaitsijaa kannustetaan kertomaan kiusaamisesta opettajalle tai oppilashuollon henkilöstölle. Koulu järjestää yhteisiä vanhempainiltoja, kampanjoita, teemapäiviä. Vanhempien tuki on olennainen.

Miten toimia kun havaitaan nettikiusaamista?

Kun kiusaamista esiintyy, sovelletaan siihen 0-toleranssia.

Nettikiusaamisessa on erotettava koulun ulkopuolella ja kouluaikana tapahtuva tai vaikuttava kiusaaminen. Kiusaamisesta on aina informoitava osapuolten huoltajia. Koulun ulkopuolella ja vain vähäisessä määrin kouluaikana vaikuttavaa kiusaamisen käsittelyä pitää pohtia ensin (luokan)opettajan, kuraattorin ja rehtorin kanssa. Koulu käsittelee ensisijaisesti vain sellaisia tapauksia, jotka on tehty kouluaikana, mutta myös sellaista koulun ulkopuolella tehtyä kiusaamista, jonka vaikutus kouluaikana on häiritsevää ja vahingollinen.

Aikuinen, joka havaitsee kiusaamisen, keskustelee kiusaamisesta oppilaan luokanopettajan kanssa. Oppilaiden kuulemisen on tapahduttava välittömästi. Kutsutaan koolle selvittelypalaveri johon kuuluu esim. opettaja, kuraattori ja rehtori. Sekä kiusatun että kiusaajan huoltajia informoidaan. Tärkeänä toimijana on myös Verso-ryhmä. Kuultuaan osapuolia ja mikäli syyllinen löytyy ja myöntää tekonsa kokoontuvat oppilashuollon jäsenet, esim. kuraattori ja psykologi, yhdessä opettajan ja rehtorin kanssa.

Seuraamukset

Seuraamukset mietitään oppilaiden hyvinvoinnin ja kehityksen kannalta tarkoituksenmukaisiksi yhdessä moniammatillisen oppilashuollon kanssa. Rangaistukset määrätään kurinpitomenettelyn mukaisesti. Jos tapaus täyttää rikoksen merkit, ei koulu voi sitä käsitellä muuna kuin kiusaamisena. Koulun tulee vastuuttaa huoltajia mahdollisen rikollisen toiminnan tutkituttamisesta poliisilla.